

להזדזת נתן

גליון קי"ד (שנה ג') ◊ פרשת וארא ◊ חודש שבט שנת תשפ"ד לפ"ק

תורת נתן

פנינים מספר
"להודות נתן" על התורה

רש"י בא להשמיענו
שכאן היה זכות להזכיר
את האבות

וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב (ו, א). פירש"י וארא אל האבות. והוא תמוה מאי קמ"ל.

וי"ל עפ"י מה שכתב השל"ה ז"ל לפרש הא דכתבי בתוכחת (פר' בחוקותי כו, מה) וְיִצְחָק אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֵף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֵף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר, וקשה הלא זכירת האבות הוא טובה ומה מקומה באמצע התוכחה, ופירש שאם ישראל אינם נוהגים בדרכי האבות ח"ו, אז מוטב שלא להזכירם כי הזכרת האבות כשאין הולכין בדרכיהם הטובות הוא מזכרת עון, ונמצא דגם ההזכרה היא מהתוכחה עכ"ל.

וחיזין דלפעמים מוטב לא להזכיר זכות האבות כדי שלא יהא מזכרת עון ח"ו. אולם הכא כשהגיע הזמן לגאולת מצרים הזכיר הקב"ה את אברהם יצחק ויעקב ופירש"י שהם היו האבות כי כאן היא הזכות ולטובה הזכרתן, דאע"ג שישראל היו בעומק השפלות אעפ"כ אמר הקב"ה שהזכרתם היא לטובה, וזאת כדי לבטל קושיית משה רבינו ע"ה שאמר ומואז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך, ואמר לו הקב"ה שהוא מזכיר את אברהם יצחק ויעקב אשר בזכותם יצאו ממצרים, ופירש"י האבות כלומר שכאן הוא לטובה להזכיר כי אברהם יצחק ויעקב היו אבותיהם של ישראל.

כל לשון מהד' לשונות של גאולה - נאמר לפום דרגא של כל אחד מישראל

לְכֹן אָמַר לְבָנָי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' הוֹצֵאתִי וְגו', וְהַצֵּאתִי אֶתְכֶם וְגו',

יפה נדרשת

אחרי שבני ישראל לא שמעו אל משה - הוצרך משה ללכת לפרעה כמה פעמים

בא דבר אל פרעה מלך מצרים וישלח את בני ישראל מארצו, וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי ואין יושמעני פרעה וכו', ונדרש ה' אל משה ואל אהרן ויצאם אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים (י, א-ו).

כשה"ק נועם אלימלך (פ' בהר) מביא לפרש בשם אחיו הרבי ר' זושא מקרא קודש (בהר כה, כ-כא) וְכִי תֹאמְרוּ מַה נֹּאכַל בְּשִׁנְהָה הַשְּׂבִיעִית הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נִבְטַח וְנִצְוִיתִי אֶת בְּרַחְתִּי לְכֶם בְּשִׁנְהָה הַשְּׂבִיעִית. וכותב בשם אחיו החסיד המפורסם, דלכאורה די היה אם יאמר את התירוץ "וצוית את ברכתי" וממילא לא יקשה שום אדם לומר מה נאכל. אלא שכאשר ברא הקב"ה את העולם, הלא השפיע מטובו את כל צרכי בני האדם, ושפע זה אינו נפסק כלל, אולם כשהאדם נופל ממדרגתו ואין לו ביטחון בבורא ית"ש שהוא זן ומפרנס בריחו בלי הפסק כלל, הנה ע"י מחשבה פסולה זו מתיש כח פמליא של מעלה ונפסק השפע ח"ו, ואז צריך הבורא ית"ש לצוות מחדש את השפע שתימשך כבתחילה. והוא שאמר, וכי תאמרו וכו', שהתורה מלמדת לאדם דרכי השי"ת שיהיה שלם בבטחונו על אלקיו ולא יאמר כלל מה נאכל, כי כאשר יפול הלילה מבטחונו לחשוב מה נאכל, הרי עי"ז הוא פוגם בהשפע, וגורם טריחא כלפי שמיא שהקב"ה לצוות מחדש. והיינו כי תאמרו וכו', כלומר כאשר תאמרו מה נאכל בשנה השביעית, עי"ז תטריחו אותי וצוית את ברכתי, הא אם תבטחו בה' בכל לבבכם, אז ילך השפע בלי הפסק תמיד לא יחסר כל בו, עכ"ל. וזהו פירוש יקר ונפלא, שע"י שהאדם פוגם בבטחונו בהשי"ת, אזי צריך הקב"ה לחדש מערכות בשבילו, אבל כל זמן שאינו פוגם באמונתו ובוטח בהשי"ת, אזי השפע שהתחיל בששת ימי בראשית, ממשיך להשפיע מאליו לעולמי עולמים.

והנה לעת הזאת שהזמן גרמא להיותנו קוראים בפרשת השבוע בסדר וארא - עלתה במחשבה אצלי להוסיף ולפרש בזה הכתוב בפרשתן (וארא ו, יא) "בא דבר אל פרעה מלך מצרים וישלח את בני ישראל מארצו, וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי ואין יושמעני פרעה וכו', וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצאם אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים". וצריך ביאור מה ענין ציווי זה דקאמר "ויצאם", ובפרט כי מתחילה אמר רק בא דבר אל פרעה, ושוב הצריכו ציווי דוקא, ועיין רש"י שם. אמנם לדרכינו אתי שפיר טובא, דהנה אילו שמעו בני ישראל מיד לברשת משה רבינו, והיו מאמינים באמונה שלימה שהקב"ה שלחו לגאולם, כי אז היה סגי בביאת משה רבינו אל פרעה פעם אחת והיה מוציא את ישראל מיד, ולכן נאמר מתחילה "בא דבר אל פרעה וכו' וישלח את בני ישראל מארצו", כי ע"י הדיבור גרידא ישלחם מארצו. אבל אחרי שבני ישראל לא שמעו אל משה ולא האמינתו וכאמרו 'הן בני ישראל לא שמעו אלי', עי"ז הוצרך הקב"ה לצוות דוקא בציווי מיוחד, והיינו "ויצאם אל בני ישראל ואל פרעה וכו' להוציא את בני ישראל ממצרים", כי ע"י שלא היו במדרגה של אמונה שלימה בהשי"ת ובמשה עבדו, הוצרך ציווי מיוחד כדי שיוכל להוציאם מארץ מצרים, וכענין וצוית את ברכתי, בציווי מיוחד. (מוצבי"ק מברכין ראש חודש שבט שנת תשס"ב)

שיח מזהר"ן

פנינים מספר
"שיחות מלוא מלכה"

הגה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע
ב' שבט

היה אחיו של הגה"ק המפורסם הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, ושניהם יחדיו היו שרפי מעלה קודש הקדשים, מגדולי צדיקי הדור בימים ההם, ושמעתי פעם מכ"ק אדמו"ר מהר"א מבעלזא זי"ע לומר, שהרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע היה הרבי של כל האדמו"רים. מהר"ב זושא אל נדפסו ספרים, רק הודפס ספר "מנורת הזהב" שבו ישנם ליקוטים הרבה מדברי תורתו שאמר בפני קהל צאן מרעיתו. היה ידוע ומפורסם בצדקותו הגדולה ובפרט ביראת שמים העצומה שזכה לקיימה, מספרים עליו שפעם בעת לומדו המשנה (ברכות פ"א מ"א) מאימתי קורין את שמע בערבית, פירש מאימתי מלשון אימה ויראה, מתוך אימה ויראה גדולה צריכים לקרוא קריאת שמע, והיה נופל עליו פחד השי"ת נורא מאד, וכך היה בכל תיבה שהיה לומד דברי תורה, היה לומדה בפחד באימה וביראה.

בעת שדיברו ביניהם האחים הקדושים, שאל הרבי ר' אלימלך את אחיו ר' זושא שאלה נפלאה, דהנה ידוע שבנשמתו של אדם הראשון היו כלולים כל הנשמות של בני ישראל בדורות הבאים, א"כ שתינו יחדיו היינו בקרבו של אדם הראשון, א"כ בשלמא אנכי שלא הייתי במדרגה גבוהה, ע"כ הרשיתי לו לאכול מעץ הדעת ולעבור על אזהרת הקב"ה, אבל אתה אחי שצדיק גדול הנך, איך נתת לו לנגוע ולאכול מעץ הדעת, אחרי שהקב"ה התרה בו וצויה שלא לנגוע בו. והשיב אחיו, דהנה כתיב (בראשית ג, ה) כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלקים יודעי טוב ורע וגו', א"כ נמצא שבאם אדם הראשון לא היה אוכל מעץ הדעת, הרי היה הולך במחשבה תמיד, שיש בידו ליעשות לאלקים ברגע ע"י שיאכל מעץ הדעת, וכיון שאדם הראשון היה צדיק לא רצה לנגוע ולאכול, אבל אני דוקא נתתי לו לאכול מהעץ, כי אחרי שאכל ממנו הבין וראה שלא רק שלא נעשה מלאך ואלקים, אלא גם נפל ממדרגתו כהנה וכהנה, והגיע למדרגת ענוה ואמיתית, וראה שהוא כלום רק בשר ודם, ומעפעפ בת אלפסר תשוב. ועפ"י דברי קדשו יתפרש קרא (ג, ז) ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי ערומים הם, היינו שאחרי שאכל מעץ הדעת ואף על פי כן לא נעשה כאלקים, מזה הבין למפרע כי הם ערומים בלא כלום, ובאו לידי ענוה ושפלות הרוח.

הרבי ר' זושא זי"ע היה ידוע ומפורסם בגודל קדושתו וצדקתו ובעוצם מדרגתו בעבודת ה', אבל מחמת גודל ענותנותו הגדולה הסתיר את גודל כחו בתורה, וכאשר אחד מהגדולים כתב אליו ותיארוהו כגאון גדול ושר התורה הסביר, ומראה איך לאהוב את השי"ת ולירא ממנו, נמצא שהוא גאון בהבנת פסוקים אלו, ומה החילוק בין הפסוקים הללו לפסוקים אחרים, הרי כולם נתנו על ידי הקב"ה, א"כ כיון שרבי זושא מפרש פשטים עמוקים במצות וראת ה' ואהבת ה' א"כ שפיר הוא נקרא גאון ושר התורה.

והנה באמת כבר אמרו (אבות פ"א מ"ב) על שלשה דברים העולם עומד על התורה על העבודה ועל גמילות חסדים.

אם יכול לקרוא שמע קודם תפלת הצבור, על תנאי שאם יעבור זמן קריאת שמע ייצא ידי מצוה בקריאת שמע קודם תפלה

ע"ד שהביא מהגהות הגרע"א ז"ל לשו"ע או"ח (סי' מ"ו), במי שקורא קריאת שמע קודם תפלת הציבור משום שירא שהציבור יעבור זמן ק"ש, יכוין בדרך תנאי, שאם יעבור הזמן יהא יוצא בקריאתו שקודם התפלה, ואם לא יעבור לא יצא בזה.

ותמה עליו בס' דעת תורה שם, דאם מתכוין לקרוא ק"ש על תנאי, לא יצא, משום דק"ש דאורייתא, ובדאורייתא קי"ל דאין ברירה עכ"ל. אולם יעניין בר"ן גיטין (כה ב) שהביא מהרמב"ן ז"ל, דפלוגתא דברירה היא דוקא במתנה על שני דברים, כגון האומר כתוב גט זה לאיזו שתצא בפתח תחלה שהוא מתנה על זו ועל זו, וכן האומר ב' לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, שהוא מתנה על כל שני לוגין שבחבית זו. אבל במתנה על דבר אחד בלבד, כגון האומר כתוב גט לפלונית אשתי אם תצא בפתח תחלה, וכן האומר אם בא חכם למזרח יהא עירובי עירוב ואם לאו יהא בטל, אפילו למאן דלית ליה ברירה מהני עיין שם. וא"כ גם בקריאת שמע אין התנאי תליא בברירה, כיון דאינו מתנה על שני דברים, אלא שאומר שאם יתפללו הציבור בזמנו אז אינו יוצא ידי ק"ש עכשיו, ואם לאו, אז יוצא ידי ק"ש עכשיו, נמצא שמתנה רק על דבר אחד, דהיינו או שיוצא ידי ק"ש בקריאה זו עכשיו או שאינו יוצא, ובה לכולי עלמא הוי ברירה.

ועל פי זה לא תקשי מה שהביא בהגהות על ספר דעת תורה שם, מהא דכתב בשו"ת הגרע"א (מהדו"ק סי' ב) שאינו נכון לעבד קלף לשם ספר תורה או תפילין ומזוזות וגטיין כפי מה שיבחרו אחר כך, דאף אם הוא כאילו מתנה בשעת העיבוד דאיתו שאקח לשם ספר תורה יהיה עיבודו לשם ס"ת, ומה שאקח לכתוב עליו גט יהיה חול, ומשום דאין ברירה עיין שם, וזה לכאורה סתירה לדברי הגרע"א ז"ל בהגהותיו לשו"ע הנ"ל. ובאמת אין זה מן הדומה, דהתם מתנה על כל קלף וקלף, שאם יקחנו לספר תורה דאז יבורר שקלף זה עיבדו לשם ספר תורה, ועל כן דומה לשני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה דלא מהני, משום שהוא מתנה על כל שני לוגין שבחבית, וכמש"כ הרמב"ן הנ"ל, והכי נמי מתנה על כל קלף וקלף, והוא נותנם לתוך הסידי לעבד דשמא יקח קלף זה או קלף אחר לספר

תורה ולכן תליא בברירה, דקלף אחד יבורר מותר כמה קלפים. אבל בנדון תנאי של קריאת שמע ליכא אלא ספק אחד, האם יתפללו הציבור בטרם יעבור זמן ק"ש או לאו, ועל כן מתנה אם ייצא בק"ש שקורא קודם התפלה או לא, ובכהאי גוונא לא תליא בברירה להרמב"ן ז"ל.

ואף אם לא נימא כסברת הרמב"ן ז"ל - עיין רש"י ותוס' וריב"א ור"ן בסוגיא גיטין (כה ב) - נראה דבנדון קריאת שמע לא שייך לדון מטעם ברירה, דלא מצינו דין ברירה אלא היכי שצריך שיחול איזה דין על חפצא, וכגון בכתבת גט דבעינן שיחול שם לשמה על הגט, וכן בשני לוגין שאני עתיד להפריש דבעינן שיחול שם תרומה על הלוג יין, וכן במניח עירובי תחומין למקום שיבוא החכם, דבעינן שיקנה שביטה במקום העירוב או בצד מזרח או בצד מערב, אבל בנדון קריאת שמע אין צריך לחול שום חלות דין על שום חפצא, והשאלה היא רק אם הגברא יצא ידי מצוה, ובכהאי גוונא לא מצינו שנאמר אין ברירה. ועיין ר"ן נדרים (מה ב) בטעם דאין ברירה דאין ראוי שיחול הדבר על הספק עיין שם, וזה שייך רק היכי שצריך לחול איזה דין חדש על חפצא, כגון גט או תרומה או עירוב וכדומה, אבל בקריאת שמע שאינו חל על שום חפצא שום דין, לא מצינו ענין ברירה. ועל כל שפיר מהני תנאי שאם יעבור זמן ק"ש בשעת תפלת הציבור ירצה לצאת בק"ש שהוא קורא עכשיו. והנה יש להאריך לברר יסוד זה באריכות וכעת אין כאן מקומו. ועיין ספר הישר לר"ת ז"ל (סי' ס"א) דדין ברירה תליא בפלוגתא אם אדם מקנה דבר שלא בא לעולם עיין שם, ועיין קצה"ח (סי' ס"א ס"א סק"א) עיין שם. וזה שייך רק בדבר שצריך שיחול חלות דין על חפץ מסויים כגון בקנינים וקדושין, אבל במצות קריאת שמע שהוא על הגברא לא שייך לדון משום דבר שלא בא לעולם, וממילא לא שייך בזה דין ברירה כלל, ושפיר כתב הגרע"א ז"ל דמהני תנאי בקריאת שמע.

גם יש לדון, דאם נימא דהא דמצות צריכות כונה הוי רק מדרבנן - עיין פרמ"ג (או"ח סי' ס' א"א סק"א) ושו"ת להורות נתן (ח"ט סי' ב) - א"כ הוי ברירה בדרבנן, ובה קי"ל דיש ברירה. אלא די"ל דהיפוך כונה פסול מן התורה, וא"כ כשמכוין שלא לצאת ידי ק"ש אם יעבור הציבור את הזמן, אז אינו יוצא מן התורה, וצ"ע. (שו"ת להורות נתן - חלק יב סימן ד)

המשך "שיח מוהר"ן"

וכיון שהעולם מתחלק לשלושה עמודים, ע"כ היו צדיקים שהיו מפורסמים ביותר בגדלותם בתורה בהתמדה וביגיעה, ואחרים היו נודעים בעיקר בעבודתם שבלב זו תפילה שהיו מתפללים כמה שעות בהתלהבות גדולה, ואילו מקצתם היו עובדי השי"ת ע"י גמילות חסדים שהיו נותנים צדקה לעניים, ומאספים כספים בעבור פדיון שבויים ולהחיות לבות הנדכאים רח"ל. והיות שהעולם עומד על שלשה עמודים, א"כ שום אדם אינו יכול לקבוע איזה עמוד חשוב יותר או פחות, כיון שהעולם אינו יכול לעמוד במובל שיהיה אצלו שלשה רגלים תומכות, ולא שמענו שיהיה חילוק איזה עמוד חשוב יותר, רק כולם כאחד שוים ביחד, אלו ואלו דברי אלקים חיים. וכל צדיק סולל לעצמו את דרכו מסילת הזהב העולה בית א', ברם בודאי שכל הצדיקים

הקדושים מושלמים בכל שלשת העמודים, רק אצל אחד מתפרסם יותר כח התורה, ואצל השני נודע עבודתו ביותר, ואצל השלישי רואים קיום מצות גמילות חסדים במסירות נפש, אבל באמת שכולם שלמים ומקיימים את התורה ואת העבודה ואת הגמ"ח ביתר שאת וביתר עוז, כראוי וכיאות לצדיקי אמת.

ובדקו הדבר ונמצא כי אמת נכון הוא והיה טעות בשם החולה, כי כמו שהיה שר התורה האמיתי זכה גם להיות שר העבודה, ולהיות בבחינת התנא הקדוש רבי חנינא בן דוסא כאמרם (ברכות לז:) אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל וכו'. כמו"כ הזכרתי כמה פעמים, שזקיני רע"א בנה בית החולים מכסף שנדב גבירי אחד, והיה מבקר את החולים מידי יום ביומו, והיה מתעניין ודואג לשלומם הטוב, וכשהזקין ולא היה בכוחו ללכת בעצמו, היה שולח שלוחים שילכו במקומו לבקר את החולים ולדאוג להם לכל מחסורם. כי רבינו רע"א שהיה שר התורה והעבודה היה טורח ודואג בגמ"ח במסירות נפש.

(מוצ"ש מברכין ראש חודש שבט שנת תשנ"ד)

פריז בעתו

פנינים יקרים מהספר החדש על מסכת ברכות - לפי סדר הלימוד של 'דרשו'

על המן ברכה אחרונה שהיא ברכת הודאה, כל שכן שיש לברך עליו ברכת הודאה בברכה ראשונה. עיין. אלא דיש לומר דכיון דברכה שלפניה הוי רק דרבנן, וכמן שכתבו תוס' לעיל (לה). ד"ה לפניו, ועיין גליון הש"ס שם (טז), אם כן אפשר דבמדבר עדיין לא תקנו חכמינו ז"ל ברכה שלפניה, ואם כן בלאו הכי לא ברכו על המן. ועיין פני יהושע לעיל (לה). דנימא דברכה שלפניו דאורייתא היא מסברא עיין שם.

שוב ראיתי ברבינו בחיי (בשלח ט"ז י"ב) על הפסוק ובבוקר תשבועו לחם וידעתם כי אני ה' אלקיכם וז"ל, שתברכו את שמי על המזון כענין שכתב ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך, ומכאן אמרו רבותינו ז"ל משה תיקן להם לישראל ברכת המן בשעה שירד להם המן, ומזה אמרו ברכת המזון דאורייתא, אבל ברכת המוציא דרבנן מן וחומר ומה כשהוא שבע מברך כשהוא רעב אמת כמה וכמה עכ"ל.

הרי שברכו ברכת המזון על הלחם דהיינו על המן. ובס' מרכבת המשנה על המכילתא (פרשת בשלח דף ס"ו ע"א) כתב שהכריח מהזהר שלאיזה מין שנשנתה המן על ידי מחשבתו הוכרחו ישראל לברך ברכת אותו המין. ושם מיירי בברכה שלפניו עיין שם. הרי דפשיטא ליה שברכו על המן.

ושוב ראיתי בס' תולדות אדם מבעל מרכבת המשנה הנדפס מחדש על הספרי (פרשת בעלוקה פ"סקא ל"א) שהביא מהזהר (פרשת בשלח) וז"ל, אינו בני מהימנותא נפקו ולקטו המן ומברכים שמא קדישא וכו'. שוויה לקמייה בכל טעמא דבעי ומברך למלכא קדישא עכ"ל. וביאורו, שהצדיקים בני הימנותא ברכו שתי ברכות על המן, האחת כשאכלוהו בלי שינוי טעם, ואלא כפי מהותו בשעת לקיטתו, והשני כשנתנה טעמו ליה מחשבתו עיין שם. ועל כל פנים מבואר שברכו עליו ברכה ראשונה.

איזו ברכה ברכו על המן
אמר רב נחמן משה תקן לישראל ברכת הון בשעה שירד להם מן (מה ב).

ראיתי בס' בני יששכר (מאמרי השבתות מאמר ג' אות ג') וז"ל, דכירנא כשהייתי מסתופף בצל קדשו של כבוד מחותני הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זצוק"ל, נפל מילתא בפומיה לחקור היאך היה ברכת המן, ואני הייתי משיב שמצאתי כך להרמ"ע דלעתיד יברכו המוציא לחם מן השמים, ונפל ויכוח בין החברים ונענה אחד מן החברים ה"ה הרב המקובל מהו"י ישראל דוב זל"ה, אשר כמדומה לא בירכו ברכה על המן כל עיקר, כיון שהוא לחם אבירים נבלע באברים של פה בירוה, כי כל עיקר הברכה לברר ניצוצין ולהפרידם מן הפסולת ובמנן לא היה פסולת, ונהנתי מאוד כי לדעתי הדברים קרובים אל האמת, והייתי מתמיה לפי זה על הקדוש מהרמ"ע שכתב שנצטרך לברך עליו לעתיד עכ"ל.

ופלא שלא הביא מסוגיין משה תיקן לישראל ברכת הון בשעה שירד להם מן. ובפשוטו הכונה שברכו ברכת המזון על המן. וכן מצאתי בס' שדה חמד (כללים מערכת כ' כלל ק) שהביא מהנשמת אדם, דעל המן ברכו ברכת המזון וכבסוגיין הנ"ל, אבל לא ברכו לפניו המוציא לחם מן הארץ עיין שם. הרי דשייך ברכת המזון דאורייתא גבי מן.

ולכאורה יש לומר דהברכה שלאחריה שהיא משום הודאה על השובע שייך אף במן, אבל הברכה שלפניה שהוא לבירור הקדושה לא שייך במן. אך עיין רש"י בסוגיין אהא דאמרו ברכה דלפניו מין, אמרת קל וחומר כשהוא שבע מברך כשהוא רעב לא כל שכן, וז"ל, כשהוא שבע מצוה לברך ולהודות על שבעו, כשהוא רעב והוא בא להפיק את רעבו על ידי ברייתו של הקב"ה לא כל שכן שזה צריך לברך להקב"ה יותר עכ"ל. ואם כן מה אם ברכו

מתוך צוואת רבינו זצוק"ל

י"ל על ידי
7 זב. וקפא.

"וכל מי שיעזור להדפסת הספרים תהא לו לזכות גדולה בזה ובבא"

י"ל על ידי
י"ל על ידי
י"ל על ידי

"וכל מי שיתן ממון להדפסת הספרים

אדיה לו למליץ יושר בעוה"ה הכל לפי רצון הבורא"

ניתן לקיים צוואתו הק' ולהשתתף בהדפסת הספרים ולזכות "למליץ יושר" ול"זכות גדולה בזה ובבא" וכלשון רבינו הגה"ק זצ"ע א"ע בצוואתו הק' על ידי עמדות "נדרים פלוס" - "מכון להורות נתן"

מכון להורות נתן' להוצאת והפצת כתיבי רבינו בעל 'להורות נתן' זצ"ע א" - לקבלת העלון במייל וכן להערות והצעות - נא לפנות לאימייל mlN0527157594@gmail.com

